

ABRAHÁMOVA VIERA (RIM 4)

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Moj 15,6; 2Sam 11–12; Rim 3,20.31; 4,1–17; Gal 3,21–23; 1Ján 3,4.

ZÁKLADNÝ TEXT

Či azda vierou pozbavujeme zákon platnosti? Vôbec nie. Naopak, potvrdzujeme ho. (Rim 3,31)

Štvrtá kapitola Listu Rimanom predstavuje jeden zo základov biblického učenia o spasení z viery. Tvorí zároveň jadro toho, čím sa začala reformácia. Tento týždeň bude presne päťsto rokov od odvážneho činu Martina Luthera, ktorým sa to všetko začalo.

Abrahám, ktorý je považovaný za vzor svätosti a spravodlivosti, je v tejto kapitole predstavený ako ten, kto bol zachránený milosťou, bez skutkov zákona. Pavol sa tým snaží zabrániť možnému nedorozumeniu. Ak skutky a poslušnosť Abraháma, ktorý mal k Bohu tak blízko, neboli dostatočné, čo potom naše? Ak Abrahám mohol byť zachránený len Božou milosťou, potom to isté platí pre všetkých nás – či sme Židia, alebo pohania.

V tejto časti svojho listu (Rimanom 4) apoštol Pavol predstavuje tri kľúčové fázy plánu spasenia: (1) zaslúbenie Božieho požehnanie (zaslúbenie milosti), (2) odpoveď človeka na toto zaslúbenie (odpoveď viery) a (3) vyhlásenie veriaceho za spravodlivého (ospravedlnenie). Takúto skúsenosť prežil Abrahám a podobnú skúsenosť môžeme prežiť aj my.

Nikdy nesmieme zabudnúť na to, že Pavol považuje spasenie predovšetkým za nezaslúžený dar Božej milosti. Ak by sme si spasenie mohli niečím zaslúžiť, potom by to už nebol dar, ale niečo, čo pre nás Boh musí urobiť ako odpoveď na naše zásluhy.

Aby Pavol podporil myšlienku milosti, pozornosť svojich čitateľov sústreďuje na starú knihu Genesis a príbeh praotca židovského národa: „Abrám uveril Hospodinovi a on mu to počítal za spravodlivosť.“ (1Moj 15,6) Hneď na začiatku Biblie sa stretávame s tým, čo vstúpilo do dejín ako „ospravedlnenie z viery“.

POTVRDENIE PLATNOSTI ZÁKONA

Či azda vierou pozbavujeme zákon platnosti? Vôbec nie. Naopak, potvrdzujeme ho. (Rim 3,31)

¹Čo teda povieme o Abrahámovi, našom praotcovi podľa tela? Čo dosiahol? ²Ak totiž Abrahám bol ospravedlnený zo skutkov, má sa čím chváliť, ale nie pred Bohom. ³Lebo čo hovorí Písmo? Abrahám však uveril Bohu a započítalo sa mu to za spravodlivosť. ⁴Tomu, kto pracuje, mzda sa nezarátaťva z milosti, ale z povinnosti. ⁵Ale tomu, kto nekoná skutky, no verí v toho, kto ospravedľňuje bezbožného, tomu sa jeho viera ráta za spravodlivosť. ⁶Tak aj Dávid vyhlasuje za blahoslaveného človeka, ktorému Boh započítava spravodlivosť bez skutkov: ⁷Blahoslavení, ktorým boli odpustené nepravosti a ktorých hriechy sú prikryté. ⁸Blahoslavený človek, ktorému Pán nezaráta hriech. (Rim 4,1–8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V Rim 3,31 Pavol výslovne hovorí, že viera a Boží zákon sa navzájom nevyklučujú, ale naopak – potvrdzujú. Ani tí, čo verne zachovávali Boží zákon, neboli vďaka tomu zachránení. V celých dejinách platilo, že hriešnici boli zachránení Božou milosťou na základe viery.

Prečítaj si text Rim 4,1–8. Ako tento text vysvetľuje, že dokonca aj v Starej zmluve dosahovali ľudia spasenie vierou, nie skutkami zákona?

Podľa slov Prvej knihy Mojžišovej bol Abrahám považovaný za spravodlivého preto, že „uveril Hospodinovi“. To je „ospravedlnenie z viery“ v Starej zmluve. Nie je správne tvrdiť, že starozmluvná cesta k spaseniu je dnes už neplatná a zrušená. Všetky obrady a rituály vo svätyni mali totiž jeden cieľ – názorne ukázať, že hriešnik nikdy nemôže byť spasený na základe svojich skutkov, ale výlučne vďaka smrti zástupnej obete.

Ako inak by sme vysvetlili, že Boh odpustil Dávidovi po jeho tragickej afére s Batšebou? Určite to nebolo vďaka tomu, že Dávid dodržiaval zákon. Veď porušil toľko príkazní, že za to mohol byť niekoľkonásobne odsúdený. Ak by mal byť Dávid spasený na základe poslušnosti, potom by nebol spasený vôbec. Odpustenie, ktoré dostal, bolo prejavom Božej milosti.

Bez ohľadu na to, že v starozmluvnej dobe sa mnohí snažili zaslúžiť si spasenie svojou poslušnosťou zákonu, židovské náboženstvo bolo vždy predovšetkým náboženstvom milosti. Zákonníctvo (legalizmus) bolo pokrivením tohto náboženstva, nie jeho základom.

APLIKÁCIA

- **Rozmýšľaj chvíľu o chybách a zlyhaniach v Dávidovom živote (pozri aj 2Sam 11–12 a Žalm 51). Kedy si potreboval odpustenie a Božiu milosť tak veľmi ako oni? Ako by malo naše cirkevné spoločenstvo (teda my) pristupovať k tým, ktorí v živote podobne zlyhali?**

SPASENIE PRE VŠETKÝCH

⁹Platí toto blahoslavenstvo len o obrezaných, alebo aj o neobrezaných? Veď hovoríme: Abrahámovi bola zarátaná viera za spravodlivosť. ¹⁰Ako mu teda bola zarátaná? Keď bol obrezaný, alebo keď bol neobrezaný? Nie keď bol obrezaný, ale keď bol neobrezaný. ¹¹A znamenie obriezky dostal ako pečať spravodlivosti z viery, ktorú mal už ako neobrezaný. Tak sa stal otcom všetkých, ktorí veria ako neobrezaní, aby aj im bola zarátaná spravodlivosť, ¹²a otcom obrezaných, ktorí sú nielen obrezaní, ale aj kráčajú v stopách viery, ktorú náš otec Abrahám mal ešte ako neobrezaný. (Rim 4,9–12)

Pavol píše osobný list, nie teologickú rozpravu do odborného časopisu. Ide mu o srdce a dušu nášho kresťanského života a nášho vzťahu s Bohom. Ak je niekto presvedčený, že najprv musí dosiahnuť určitý stupeň svätosti, a tak si zaslužiť spasenie, jeho pohľad bude v živote zameraný predovšetkým naňho samého a na jeho vlastné skutky.

Ak však človek prijme úžasnú správu, že ospravedlnenie je Boží dar, ktorý si ničím nezaslúžil, potom sa jeho pohľad celkom prirodzene obráti od neho samého na Boha, na jeho milosť a lásku. Takýto človek bude vo svojom živote odzrkadľovať Božiu lásku a šíriť ju ďalej.

Prečítaj si znova včerajší text Rim 4,6–8 a Žalm 32,1–5. Prečo je Dávidov príklad pre Pavla taký dôležitý? Text Rim 4,7.8 je priamym citátom slov Dávidovho Žalmu 32,1.2a. Aký návod na získanie odpustenia zdôrazňuje Dávid vo zvyšných veršoch tohto žalmu (Ž 32,3–5)?

„Hriešnik potrebuje prísť vo viere ku Kristovi, spoľahnúť sa na jeho zásluhy, zložiť pri ňom – ako pri tom, kto sa rozhodol niesť zaňho jeho bremeno – svoj hriech a prijať odpustenie. Práve preto prišiel Kristus na tento svet. Kristova spravodlivosť je takto pripočítaná kajúcemu hriešnikovi, ktorý ku Kristovi prichádza s úplnou dôverou.“ (ISM 215)

Pavol potom pokračuje a vysvetľuje, že spasenie z viery nie je ponúkané len Židom, ale aj pohanom (Rim 4,9–12). Ak by sme boli naozaj dôslední, potom ani Abrahám nebol vlastne „Žid“ – veď mal pohanských predkov (Joz 24,2). V jeho dobe neexistovalo rozdelenie na Židov a pohanov. V čase, keď bol Abrahám „ospravedlnený“ (1Moj 15,6), nebol ešte obrezaný. Pavol ho považuje ako veľký príklad univerzálneho dosahu ponuky spasenia. Kristus zomrel za všetkých, bez ohľadu na ich pôvod alebo národnosť (Žid 2,9).

- **Uvažuj chvíľu o dosahu Kristovej obete a o hodnote každého človeka, bez ohľadu na jeho pôvod. Máš ako kresťan niekedy určité rasové či národnostné predsudky? Môžeme ich spájať s kresťanstvom? Prečo je niekedy ťažké dovoliť, aby Kristova láska k ľuďom ovplyvnila aj tvoj vzťah k nim?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

ZASLÚBENIE

¹³Ved' prislúbenie, že bude dedičom sveta, nedostal Abrahám a jeho potomstvo skrze zákon, ale na základe spravodlivosti z viery. ¹⁴Lebo ak sú dedičmi tí, čo majú zákon, viera je vyprázdnená a prislúbenie zmarené. ¹⁵Zákon totiž spôsobuje hnev. Kde však nie je zákon, tam nie je ani priestupok. ¹⁶Preto hovoríme: Je to z viery, aby bolo jasné, že je to z milosti, aby prislúbenie bolo platné pre celé potomstvo; nielen pre tých, čo sú zo zákona, ale aj pre tých, ktorí žijú podľa Abrahámovej viery. On je otcom nás všetkých ¹⁷ – ako je napísané: Ustanovil som ťa za otca mnohých národov – pred Bohom, ktorému uveril, ktorý oživuje mŕtvych a povoláva k jestvovaniu to, čoho niet. (Rim 4,13–17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V Rim 4,13 stoja proti sebe slová „zaslúbenie“ a „zákon“. Pavol sa usiluje svoje učenie o ospravedlnení z viery zasadiť do starozmluvného kontextu. Opäť používa príklad Abraháma, ktorého všetci Židia považujú za svojho predka. Boh ho však neprijal na základe poslušnosti zákonu. Dal mu zaslúbenie, že dostane dedičstvo. Tomuto Božiemu sľubu Abrahám uveril a prijal zodpovednosť, ktorá z toho vyplývala. Boh ho vďaka tomu mohol použiť ako svojho spolupracovníka v diele záchrany sveta. Je to úžasný príklad toho, ako Božia milosť pôsobila už v starozmluvnej dobe. Pavol sa snaží poukázať na Božiu milosť ako na základ posolstva Starej zmluvy.

Prečítaj si text Rim 4,14–17. Akým spôsobom Pavol pokračuje vo vysvetľovaní toho, že spasenie vierou tvorilo podstatu Starej zmluvy? (Pozri aj text Gal 3,7–9.)

Už na začiatku sme povedali, že je dôležité pamätať na to, komu Pavol píše tento list. Veriaci zo Židov dobre poznali Starú zmluvu. Mnohí sa domnievali, že ich záchrana je dôsledkom ich poslušnosti a starostlivého zachovávanía zákona. Pavol sa snaží tento ich pohľad napraviť. Zdôrazňuje, že Abrahám dostal zaslúbenie ešte pred vydaním zákona na vrchu Sinaj. Nebol to teda výsledok jeho zachovávanía zákona (celá Tóra a ceremoniálny systém vtedy ešte neexistovali), ale dôsledok jeho viery.

Aj keby tu Pavol hovoril o morálnom zákone, ktorý existoval dávno predtým, hlavná myšlienka by sa vôbec nezmenila. Podľa Pavla snaha zaslúžiť si Božie zaslúbenie poslušnosťou zákonu úplne znehodnocuje úlohu viery. Sú to silné slová, ale autor chcel, aby čitateľom bolo jasné, že viera prináša spasenie, kým zákon prináša odsúdenie. Snažil sa poukázať na nezmyselnosť a zbytočnosť takých snáh, pretože všetci sme porušili zákon. Máme jedinú šancu – potrebujeme Krista, ktorého spravodlivosť nám môže byť pripočítaná na základe viery v neho. Práve táto pravda v konečnom dôsledku viedla k zapáleniu ohňa protestantskej reformácie.

APLIKÁCIA

■ **Prečo je podľa teba aj dnes – dvetisíc rokov po Kristovej smrti a päťsto rokov (dnes presne na deň) po začatí reformácie – otázka ospravedlnenia z viery taká dôležitá a aktuálna? Prečo máme ako ľudia tendenciu spoliehať sa na to, čo pre svoje spasenie urobíme my?**

EXKURZ: ZÁKON A VIERA

²¹Je teda zákon proti Božím prísľubom? Vôbec nie! Ved' keby bol býval daný zákon, ktorý by mohol oživovať, spravodlivosť by bola naozaj zo zákona.

²²Ale Písmo všetko uzavrelo pod hriech, aby sa prísľubenie dostalo z viery v Ježiša Krista tým, ktorí veria. ²³Pred príchodom viery sme boli zajatci pod dozorom zákona až do toho času, keď sa mala zjaviť viera. (Gal 3,21–23)

Včera sme povedali, že podľa Pavla Boh prijal Abraháma jednoznačne na základe viery, a nie kvôli poslušnosti zákonu. Každý Žid, ktorý túži po spasení, mal a má jedinou možnosť – nespoliehať sa na svoje vlastné schopnosti a prijať zaslúbenie, ktoré dostal Abrahám a ktoré sa naplnilo v osobe Mesiáša. To isté platí pre každého, kto sa domnieva, že ak chce byť spasený, stačí žiť „dobrým životom“.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text Gal 3,21–23. Ako v týchto veršoch Pavol vysvetľuje vzťah medzi zákonom a vierou? Ako by si tento rozdiel vysvetlil vlastnými slovami? Prečo je podľa teba dôležité pochopiť tento rozdiel?

Ak by mohol nejaký zákon dať človeku život, potom by to bol určite Boží zákon. No Pavol hovorí, že to nemôže urobiť ani Boží zákon, lebo sme ho všetci prestúpili – a preto si zasluhujeme odsúdenie.

Zaslúbenie viery, ktoré sa naplnilo v Ježišovi, však oslobodzuje všetkých veriacich, ktorí boli dovtedy „pod zákonom“ – teda žili s vedomím odsúdenia, ktoré si podľa zákona zasluhovali. Nebyť viery a milosti, tento zákon by zostal len „bremenom“, ktoré zdôrazňuje naše previnenia a náležité odsúdenie.

„Predstava, že človek sa môže zachrániť vlastnými skutkami, je základom každého pohanského náboženstva... Kdekoľvek sa jej ľudia pridržajú, strácajú ochrannú hrádzu pred hriechom.“ (TV 20; DA 35.36)

- **Ako vnímaš biblické posolstvo o ospravedlnení z viery? Ako jeden z teoretických bodov vierouky, alebo ako dôležitú súčasť tvojho každodenného života? Aké dôsledky to môže mať na tvoj praktický život? Čo by sa zmenilo v tvojom živote viery, keby si nepoznal túto kľúčovú myšlienku?**

APLIKÁCIA

EXKURZ: ZÁKON A HRIECH

Pretože zo skutkov zákona nebude pred ním ospravedlnený nijaký človek. Ved'zo zákona pochádza poznanie hriechu. (Rim 3,20)

²Podľa toho vieme, že sme ho poznali, keď zachováваме jeho prikázania.

³Kto hovorí: **Poznám ho, ale nezachováva jeho prikázania, je klamár a niet v ňom pravdy.** ⁴Ale kto zachováva jeho slovo, v tom sa Božia láska stala naozaj dokonalou. ⁵A podľa toho poznávame, že sme v ňom. ⁶Kto hovorí, že zostáva v ňom, má aj sám žiť tak, ako žil on. (1Ján 2,3–6)

Každý, kto pácha hriech, porušuje zákon, lebo hriech je porušenie zákona. (1Ján 3,4)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V kresťanských kruhoch sa často hovorí o tom, že Kristovou obeťou bol zákon zrušený. Ak sa nad týmto tvrdením hlbšie zamyslíme, zistíme, že po stránke logickej ani teologickej nedáva tento výrok zmysel.

Prečítaj si texty Rim 3,20, 1Ján 2,3–6 a 3,4. Čo tieto texty hovoria o vzťahu medzi zákonom a hriechom? Prečo zákon nemohol byť zrušený?

Írsky spisovateľ Jonathan Swift už v 18. storočí výstižne napísal: „Chce niekto vari povedať, že keby sa parlament rozhodol vyradiť slová, ako sú pitie, podvody, lož a krádež z nášho jazyka a zo slovníkov, na ďalšie ráno by sme sa všetci prebudili triezvi, čestní, pravdovravní a poctiví?“

Rovnako si môžeme klásť otázku, prečo by lož, vražda alebo krádež mali byť stále niečím zlým a hriešnym, ak by Boh svoj zákon – ktorý o tom hovorí – zrušil. Ak bol zákon zmenený, potom musela byť zmenená aj definícia hriechu. Ak nie je zákon, potom nemôže byť ani hriech, ktorý je jeho prestúpením. Je to trochu absurdné, nemyslíte?

V Novej zmluve sa stretávame so zákonom aj s evanjeliom. Zákon hovorí, čo je hriech, a evanjelium ukazuje na riešenie problému hriechu – na smrť a vzkriesenie Ježiša Krista. Evanjelium má zmysel len vtedy, ak zákon definuje našu „chorobu“, z ktorej nás Ježiš uzdraví.

Často počujeme, že kríž zrušil zákon. Opak je však pravdou – Kristov kríž potvrdzuje platnosť a nemennosť Božieho zákona. Ak Boh pred Kristovou smrťou nezmenil, ba dokonca nezrušil zákon, ktorý sám vydal, z akého dôvodu by to mal urobiť po tom? Prečo nemohol zmeniť svoje nariadenia hneď po páde človeka do hriechu, a tak nás uchrániť pred nevyhnutným trestom? V konečnom dôsledku by potom Ježiš nemusel trpieť a zomrieť. Kristova smrť však jasne ukazuje, že Boh radšej sám podstúpil nesmierne utrpenie, než by zmenil zákon, ktorý vydal.

APLIKÁCIA

- **Predstav si, že by prestal platiť Boží zákon, ktorý vraví, že cudzoložstvo je hriech. Lahšie by si v takom prípade znášal, keby ťa tvoj partner opustil a odišiel za niekým iným? Bol by hriech menej krutý len preto, že by sme ho už „oficiálne“ nepovažovali za hriech?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Tomu, kto pracuje, mzda sa nezarátuva z milosti, ale z povinnosti. (Rim 4,4) Apoštol tu vysvetľuje citovanú pasáž (1Moj 15,4–6), aby na základe nej vyvodil a potvrdil, že ospravedlnenie je z viery, nie zo skutkov. Robí to na základe vysvetlenia slov *započítalo sa mu to za spravodlivosť*. Tieto slová vyjadrujú, že Boh prijíma hriešnikov na základe milosti, nie na základe ich skutkov.“ (LUTHER, Martin. *Commentary on Romans*. str. 82.)

„Ak mal byť človek zachránený – a zákon mal stále platiť – Boží Syn musel prísť s návrhom, že sa stane obeťou za hriech. Ten, ktorý nepoznal hriech, sa kvôli nám stotožnil s hriechom. Jeho smrť hovorí o Božej úžasnej láske k človeku a súčasne o nemennosti jeho zákona.“ (1SM 240)

„Ak sa satanovi podarí priviesť človeka k tomu, aby začal svoje skutky považovať za určité zásluhy a prejav spravodlivosti, potom vie, že sa mu naskytná výborná príležitosť premôcť ho a urobiť si z neho svoju obeť... Ak však natrieš veraje svojich dverí krvou Baránka z Golgoty, budeš v bezpečí.“ (RH, 3. septembra 1889)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo je také dôležité správne pochopiť myšlienku ospravedlnenia z viery – bez skutkov? Pred akým nebezpečenstvom nás toto pochoopenie môže ochrániť?
2. Ako by ste veľmi stručne, jednoducho a zrozumiteľne vysvetlili svojim priateľom, prečo je pre vás Boží zákon taký dôležitý, a prečo napriek tomu veríte, že ste zachránení len vďaka Božej milosti?
3. Základná otázka, na ktorú odpovedá reformácia, znie: Ako môžeme byť spasení? Akým spôsobom môžeme otvorene a priamo hovoriť o rozdieloch medzi katolíkmi a protestantmi v tomto bode – bez toho, aby sme na niekoho osobne útočili?
4. Všetci sme hriešnici. Všetci sme sa postavili proti Bohu – no napriek tomu sme dostali milosť. Prečo nie je až také ľahké zachovať sa podobne voči tým, ktorí nám ublížili? Akým spôsobom vieš takýmto ľuďom ponúknuť svoje odpustenie a milosť, hoci si to „nezaslúžia“?